

Coöperatieplan

Samendoen geeft energie

Opgesteld door Han Mescher en Hans van Roosmalen
Op 3 juni 2020 vastgesteld door het bestuur van de coöperatie

Scope

Als energie coöperatie willen wij actief bijdragen aan de ontwikkeling van een duurzame energievoorziening in onze wijk De Blaak. Dat wil zeggen: een energievoorziening *die voorziet in de behoefte van de huidige generatie zonder afbreuk te doen aan de mogelijkheden van de toekomstige generaties om in die behoefte te voorzien.* (Brundtland 1987)

Inhoud

1. Inleiding	blz. 2
2. Historie in het kort	blz. 2
3. Missie	blz. 3
4. Visie	blz. 3
5. Doelstelling	blz. 4
6. Sterkte, zwakte, kansen en bedreigingen	blz. 5
7. Actoren	blz. 6
8. Organisatie en werkwijze	blz. 6
9. Communicatie	blz. 8
10. Omgevingsinvloeden	blz. 8
11. Financiën	blz. 8
12. Actieplan	blz. 9

1. Inleiding

Energie coöperatie De Blaak U.A. is voortgekomen uit een burgerinitiatief. Inwoners van De Blaak met een gedeelde zorg over de ontwikkelingen van het wereldwijde klimaat en een gedeelde overtuiging dat er op lokaal niveau een zinnige bijdrage kan worden geleverd om de negatieve effecten daarvan te beperken, zetten zich hiervoor binnen het verband van deze coöperatie in.

Dit document is allereerst bedoeld als vastlegging van onze missie. De missie is door de jaren heen gegroeid en vormt het bestaansrecht van de coöperatie.

Vanuit de missie formuleren wij een visie. Wij gaan voor een duurzame energievoorziening in de wijk. Energievoorziening en energieverbruik zijn elementaire bouwstenen voor duurzaamheid. Juist op dit gebied staat de wijk de komende decennia voor veranderingen. Veranderingen die vóór 2050 moeten zijn doorgevoerd, en die alleen kunnen slagen als daarvoor een breed draagvlak aanwezig is.

Vanuit die visie, en de wil om ons daarvoor in te zetten stellen wij onszelf een aantal concrete doelen. Die doelen stellen wij zowel aan praktische zaken die geregeld kunnen of moeten worden, maar ook aan onze organisatie die zich moet aanpassen aan een rol waarin meer samenwerkingen worden aangegaan en steeds vaker professionele externe partijen worden ingeschakeld. Verdere professionalisering van de coöperatie is daarom ook een doelstelling.

Voor de professionalisering wordt een beroep gedaan op de gemeente Tilburg die daarin voorziet. De Regionale Energie en Klimaat Strategie (REKS) wordt ondersteund door beroepskrachten. Ook voor de Transitievisie Warmte zorgt de gemeente Tilburg voor professionele ondersteuning.

2. Historie in het kort

In 2012 ontstond uit de wijkraad De Blaak een energiewerkgroep. De werkgroep richtte zich in eerste instantie op het bevorderen van zonne-energie. Na het succes van de zonnepanelenactie raakte de werkgroep in een impasse. Er volgden acties zoals het promoten van muurisolatie en HR++glas. Maar deze acties waren minder effectief dan de zonnepanelenactie. Daarna werd begonnen met het organiseren van voorlichtingsavonden. De zogenaamde energiecafé's. Belangstelling daarvoor en het effect daarvan waren wisselend.

Een kantelpunt was het besluit van de gemeente Tilburg om samen met Attero en met Waterschap De Dommel tot de bouw van een viertal windmolens te komen. De gemeente besloot haar aandeel over te dragen aan inwoners die lid zijn van een van de Tilburgse Energiecoöperaties. Na rijp beraad is in 2014 over gegaan tot de oprichting van de Energiecoöperatie De Blaak U.A.

Sinds die tijd heeft de coöperatie leden die jaarlijks een klein bedrag betalen voor hun lidmaatschap. De leden wordt de mogelijkheid geboden om te participeren in projecten die bijdragen aan de verduurzaming van de energievoorziening.

Vanaf 2017 is de Energiecoöperatie gaan werken in 3 werkgroepen:

- a) Energieopwekking;
- b) Duurzaamheid en
- c) Energietransitie.

Ad a) De werkgroep energieopwekking houdt zich op dit moment bezig met de laatste fase van de ontwikkeling van de 4 windmolens op Spinder. Er liggen plannen om meer projecten ter hand te nemen zoals postcoderoosprojecten en zonnepaneelweides, evenals windmolenprojecten in Midden Brabant.

De gemeente Tilburg zal in 2020 ook de Zonnepanelen op eigen dak gaan stimuleren.

Ad b) De werkgroep duurzaamheid houdt zich bezig met maatregelen die nodig zijn om de energietransitie tot een succes te kunnen maken. Voor de transitie is het voorwaarde dat het energiegebruik wordt gereduceerd. Woningen en gebouwen moeten goed geïsoleerd zijn, voorzien van energiezuinige apparatuur en verlichting en op een juiste manier onderhouden en gebruikt worden. Ook bewustwording en gedrag spelen een belangrijke rol.

Ad c) De werkgroep energietransitie is door de actualiteit ontstaan. De leden willen namens bewoners en gebouweigenaren in de wijk actief participeren in de processen die leiden tot een besluit over de toekomstige warmtevoorziening in de wijk.

In dit document, het Coöperatieplan, vindt de lezer onze visie, missie, doelstellingen en daarmee de basis voor het financiële plan en de jaar(actie)plannen.

3. Missie

Wij hebben de wereld waarin wij leven slechts in bruikleen. We moeten dat kostbare geschenk in goede staat overdragen aan volgende generaties zodat ook zij een leven in veiligheid, gezondheid en voorspoed kunnen opbouwen. Daar hechten wij waarde aan en dat schept een verantwoordelijkheid.

Inwoners van De Blaak

- met een gedeelde zorg over de ontwikkelingen van het wereldwijde klimaat en
- een gedeelde overtuiging dat er op lokaal niveau een zinnige bijdrage kan worden gedaan om de effecten daarvan te beperken,

vinden hierin de motivatie om zich binnen het bestuur van de coöperatie en in de werkgroepen in te zetten.

4. Visie

Het klimaat verandert. Daarvoor zijn veel verschillende oorzaken:

- de activiteit van de zon;
- de toename van broeikasgassen in de lucht;
- vulkaanuitbarstingen;
- meteorietinslagen.

Sinds de industriële revolutie is de invloed van de mens op het klimaat groter geworden. Dit komt vooral door de uitstoot van broeikasgassen als CO₂ en methaan.

Broeikasgassen zorgen ervoor dat warmte wordt vastgehouden en daardoor stijgt de temperatuur op aarde. Zonder broeikasgassen zou de aarde ijskoud zijn, maar met te veel broeikasgassen wordt het juist te heet.

De toename van CO₂ komt vooral door de verbranding van fossiele grondstoffen zoals aardolie, aardgas en steenkool. De toename van methaan komt door landbouw (bijvoorbeeld koeien en rijstvelden), moerasgas in waterrijke gebieden en door weglekken van aardgas.

De gevolgen van de opwarming zijn groot, vooral voor de generaties na ons.

De opwarming is niet te stoppen, maar gaat minder hard als we wereldwijd minder broeikasgassen uitstoten. Het moet dus wereldwijd worden aangepakt. Daarvoor maken landen in de wereld afspraken en beleid. Dat gebeurt binnen de Verenigde Naties, in Europa en ook binnen Nederland. Het streven is om de opwarming te beperken tot 1,5 graad in 2100.

De Nederlandse overheid heeft zich verbonden aan internationaal gemaakte afspraken en daaruit eigen doelstellingen geformuleerd.

Op nationaal niveau is daaruit het klimaatakkoord voortgekomen. Daarin staat voor de gebouwde omgeving een aanpak die moet leiden tot 3,4 Mton minder CO₂ uitstoot. Dat vergt besparing op gebruik van energie, en een overgang naar gebruik van duurzame energie (de energietransitie).

Bovendien is op nationaal niveau besloten dat we op termijn van het Groningse aardgas af moeten. Voor verwarming zal moeten worden omgezien naar meer duurzame warmtebronnen (de warmtetransitie)

Het succes van een transitie-aanpak zal in hoge mate afhankelijk zijn van het draagvlak onder bewoners. Om dit te verkrijgen stelt men een wijkgerichte aanpak voor waarbij in samenwerking met bewoners per woonwijk wordt vastgesteld hoe de toekomstige energievoorziening eruit zal zien, en in welk tempo de transitie zal plaatsvinden.

Gemeenten of regio's (in ons geval de gemeente Tilburg of de regio Midden Brabant) hebben de opdracht de plaatselijke transitie mogelijkheden te onderzoeken, daarover in overleg te treden met wijkbewoners en een keuze te maken die kan rekenen op dat draagvlak. Energie Coöperatie De Blaak U.A. ziet hier een taak voor zichzelf weggelegd.

5. Doelstelling

Het doel van de coöperatie is zich in te zetten voor het bereiken van de landelijke doelen betreffende de energietransitie en klimaatdoelstellingen.

De coöperatie zal actief zoeken naar mogelijkheden voor het collectief opwekken van hernieuwbare energie en deze ook ten uitvoer brengen. De gekozen organisatiestructuur biedt een goede basis om leden te laten participeren in dit soort collectieve projecten.

De coöperatie zal actief meewerken aan het bevorderen van energiebesparing. Ze zal zorgdragen voor actuele voorlichting en het geven van adviezen in het kader van isolatie, individuele energieopwekking en overige energiebesparingsmogelijkheden. De coöperatie verzamelt en deelt informatie over alle aspecten van de energietransitie. Kennis en informatie die relevant is voor bewoners en eigenaren van gebouwen in de Blaak wordt gedeeld via publicaties in het wijkblad, de website van de energie coöperatie en middels openbare bijeenkomsten zoals de energiecafés.

De coöperatie heeft hierbij als doelstelling om (zoveel mogelijk) bewoners, huis- en gebouweigenaren uit de Blaak te vertegenwoordigen in de overleggen die in het kader van de energietransitie plaatsvinden, (later te benoemen als Doelgroep).

6. Sterkte, zwakte, kansen en bedreigingen

Sterkte

- De energie coöperatie is lokaal. Zij kent de wijk en de wijk kent de energie coöperatie
- Zij heeft geen commerciële belangen en geen politieke kleur
- Zij maakt gebruik van kennis en ervaring die lokaal beschikbaar is
- Zij verzamelt relevante informatie, bestudeert deze, en deelt deze onderling
- Er is een organisatiestructuur

Zwakte

- Volledig ingevuld met vrijwilligers
- Communicatie is vaak gericht op informeren, activeren en verleiden
- Communicatie nog te weinig gericht op consulteren van de doelgroep en daaruit verkrijgen van inzicht over wat meningen en opvattingen zijn in de wijk
- Communiceren is geen kerncompetentie van bestuur en werkgroep leden
- Samenwerking en afstemming tussen werkgroepen onderling is niet optimaal
- De EC heeft geen duidelijk verkregen mandaat om bewoners/gebouweigenaren te vertegenwoordigen in overleggen met gemeente en andere overheden.

Kansen

- Toenemend besef van de noodzaak te komen tot energietransitie
- Bepaalde beschikbaarheid van fossiele brandstoffen;
- Sterk fluctuerende prijzen van fossiele brandstoffen;
- Voor de levering van fossiele brandstoffen zijn we onder anderen afhankelijk van landen met onbetrouwbare regimes;
- Toenemende technologische oplossingsmogelijkheden;
- Recente grote prijsdaling van PV-panelen;
- Lage bankrente maakt innovatieve ontwikkelingen sneller rendabel;
- Welvaart: er is voldoende geld beschikbaar om nieuwe technieken te ontwikkelen. Steeds meer mensen zijn bereid minder rendabele investeringen te doen, niet alleen de zogenaamde early-adapters.

Bedreigingen

- Te veel idealisme;
- Te veel hooi op je vork nemen;
- Toenemende weerstand tegen het omvormen van bio-energie tot brandstof (ook omdat voedsel steeds schaarser wordt in relatie tot de omvang van de wereldbevolking);
- Welvaart (er is voldoende geld beschikbaar voor niet-duurzame energie);
- Het wiel opnieuw willen uitvinden;
- Energieconcerns en netwerkbeheerders hebben er geen belang bij dat particulieren (te) veel energie aanbieden, ook al is deze duurzaam opgewekt;
- Afhankelijkheid van netbeheerder; Mogelijkheden terug levering in de toekomst;
- Incidenteel kan de actuele situatie de aandacht van transitie afleiden, zoals recent de coronacrisis.

7. Actoren

Om inzicht te verschaffen in de externe partijen (actoren) waarmee de energie coöperatie van doen heeft volgt hier een korte opsomming. Een wijkassessment dat in 2019 is vervaardigd geeft meer gedetailleerd inzicht.

Inwoners (jong en oud) van de wijk De Blaak in Tilburg. Belangrijkste kenmerken:

- Aantal inwoners: 6.005
- Aantal huishoudens: 2.420
- Samenstelling qua leeftijd: grootste percentage is 38%: 45-64 jaar
- Type huishoudens: 42% stel zonder kinderen, 40% gezin met kinderen en 18% alleenstaand
- Herkomst: 90,6% Nederlandse afkomst
- Meest voorkomende woningen: eengezinswoning en vrijstaand
- Bouwperiode meeste woningen: 1980-1982
- Huur en corporatiewoningen: 11%
- Huishoudens onder of rond sociaal minimum: 3%
- Politiek: meer dan landelijk wordt gestemd op D66 en VVD

Gebouweigenaren personen die eigenaar zijn van woningen en/of gebouwen (kunnen gelijktijdig inwoners zijn)

Winkeliers en overige voorzieningen in de wijk De Blaak in Tilburg. Zoals basisscholen, restaurant, bedrijven, sporthal en tennisvereniging

Woningbouwvereniging als eigenaar van meerdere woningen.

Gemeente als ondersteuner, kennisbron en eventueel subsidieverstrekker.

Wijkraad, Provincie en Rijksoverheid zie gemeente

8. Organisatie en werkwijze

De energiecoöperatie is sinds 1 september 2014 formeel geregistreerd als Energie Coöperatie De Blaak U.A. Het adres van de coöperatie is Middelgraaf 34 5032 EE Tilburg. De coöperatie is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 61371297

De leden van het bestuur staan geregistreerd maar hebben geen persoonlijke aansprakelijkheid.

Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur wordt gevormd door een voorzitter, een secretaris en een penningmeester. Het dagelijks bestuur vergadert zo vaak als nodig is.

Onder leiding van de voorzitter wordt 4 maal per jaar een plenaire vergadering van alle werkgroep leden en het dagelijks bestuur gehouden waarvoor alle bestuursleden en werkgroep leden worden uitgenodigd. Hierbij worden alle activiteiten met elkaar besproken en afgestemd.

De gezamenlijke werkgroep leden plus het dagelijks bestuur wordt gezien als het bestuur van de coöperatie. Het dagelijks bestuur wordt benoemd door de ALV (Algemene Leden Vergadering). De leden van de werkgroepen (in casu de overige bestuursleden) melden zich vrijwillig aan en worden niet gekozen.

Voor leden van het bestuur geldt verplicht lidmaatschap van de Energie Coöperatie.

Werkgroep leden

Werkgroepen hebben elk hun eigen werkwijze. Zij staan onder leiding van het bestuur van de energie coöperatie en maken gebruik van de structuur die binnen de Energie

Coöperatie beschikbaar is. Hiertoe behoren de website en een gemeenschappelijke omgeving in Dropbox waar gegevens en documentatie wordt gedeeld en bewaard. Werkgroep leden krijgen toegang tot die omgeving en kunnen een rol krijgen waarbij zij onderdelen op de website beheren.

Elke werkgroep bestaat uit een aantal vaste leden. Van leden van de werkgroepen wordt een actieve inbreng verwacht, bereidheid om een inhoudelijke bijdrage te geven in de energiecafés die de energie coöperatie met enige regelmaat in de wijk organiseert en incidenteel deel te nemen aan bijeenkomsten van de klankbordgroep.

Voor het begin van een nieuw kalenderjaar stellen de werkgroepen een jaarplan op waarin zij aangeven welke activiteiten zij gaan ondernemen, welke ondersteuning daarbij nodig is op gebied van communicatie en secretariael, en welke directe kosten daaraan zijn verbonden.

Voor leden van de werkgroepen geldt dat lidmaatschap van de Energie Coöperatie verplicht is.

Klankbordgroep

De klankbordgroep heeft tot doel om de plannen, activiteiten en inzichten van de energie coöperatie te toetsen bij de bewoners van De Blaak.

Bestuur en werkgroep leden zetten uiteen waar zij de komende periode aan willen werken en vragen de klankbordgroep daarop te reageren, te laten weten waar zij behoefte aan hebben en suggesties daarover te doen.

Iedere bewoner of gebouweigenaar kan deelnemen aan de klankbordgroep, door zich hiervoor aan te melden. Deelnemers ontvangen dan een uitnodiging zodra een klankbordgroep bijeenkomst wordt gepland. Tevoren ontvangt men een agenda en eventueel de te bespreken stukken.

Van deelnemers wordt geen specifieke voorbereiding verwacht. Lidmaatschap van de Energie Coöperatie is geen voorwaarde.

Circa 4 maal per jaar zal een klankbordgroep bijeenkomst worden georganiseerd. Deze zullen 's avonds plaatsvinden op een locatie in De Blaak.

Leden van de energie coöperatie

Iedereen kan lid worden van de coöperatie. Na betaling van de verschuldigde contributie wordt men ingeschreven in het centrale ledenregister dat wordt bijgehouden door de secretaris. De contributie bedraagt € 10,00 per persoon per jaar (2020). De hoogte van de contributie wordt door de ALV vastgesteld.

Wat krijgen leden?

- Mogelijkheid om via de EC te participeren in projecten (collectieve opwekking) waardoor burgerparticipatie mogelijk wordt;
- Individuele uitnodiging voor energiecafés (via mail), mogelijkheid om te reageren op stellingen etc.;
- Informatie over beschikbare ontwikkelingen op het gebied van energie;
- Stem op ledenvergadering.

In de jaarlijkse algemene ledenvergadering (ALV) worden besluiten genomen aangaande het verslag van het bestuur over het afgelopen boekjaar, de jaarstukken over

het afgelopen boekjaar al dan niet goedgekeurd, kascommissieleden en bestuursleden benoemd en voorstellen van bestuur en/of leden besproken. Het dagelijks bestuur is verplicht elk jaar een ALV te organiseren. E.e.a. is vastgelegd in notarieel vastgelegde Statuten.

9. Communicatie

Om de intensiteit en kwaliteit van de communicatie te verbeteren is tot een aanpak besloten waarbij ondersteuning wordt verkregen van een externe partij. Samen met deze partij zal een jaarlijks communicatieplan worden opgesteld.

Er zal niet alleen aandacht zijn voor het informeren van onze doelgroep, maar in toenemende mate ook op het verkrijgen van respons via reacties of enquêtes en op het consulteren van onze doelgroep via een formele dialoog zoals klankbordgroep of workshop. Door verbetering van de communicatie op deze gebieden wordt binnen de coöperatie inzicht verkregen in de behoeften, meningen en opvattingen binnen de doelgroep. Door de verkregen inzichten te delen met en te toetsen bij de doelgroep kan de coöperatie het vertrouwen van de doelgroep krijgen om de doelgroep te vertegenwoordigen en haar belangen te behartigen. Goed inzicht hierin is ook belangrijk voor het maken van plannen voor projecten voor bijvoorbeeld collectieve energieopwekking of voor collectieve inkoop.

10. Omgevingsinvloeden

Imago. Naast toenemend besef dat omschakeling naar duurzame energie nodig is, neemt ook de weerstand ertegen toe. Zo dreigt het gevaar van een geitenwollen sokken imago. Een en ander kan omgekeerd als kans werken; Doe je niet mee dan hoor je er niet meer bij.

Technologische ontwikkelingen. Nieuwe typen zonnepanelen met veel hogere effectiviteit dan de huidige worden momenteel ontwikkeld. Deze zijn niet binnen 5 jaar beschikbaar voor de consument en zullen aanvankelijk een hoge prijs hebben. Daarnaast worden huis-windmolens ontwikkeld. Op dit moment zijn deze nog niet rendabel.

Huidige marktpartijen. De huidige grote energiebedrijven hebben belang bij het gebruik van goedkope fossiele brandstof.

Druk uit buitenland. De Verenigde Staten proberen goedkoop schaliegas te slijten in Europa. Rusland probeert gas te slijten aan Europa.

Wetgeving. Met name de te verwachten verandering in wetgeving omtrent saldering kan collectieven hinderen bij het uitvoeren van plannen.

11. Financiën

Jaarlijks wordt op basis van de jaarplannen door de penningmeester een begroting opgesteld.

Goedkeuring van de begroting, jaarplannen e.d. geschiedt in de ALV, evenals controle van het financieel jaaroverzicht.

12. Actieplan

Op basis van de jaarplannen van de werkgroepen en op basis van de begroting wordt elk jaar een actieplan opgesteld met daarin een overzicht van de activiteiten die worden ondernomen, wie de trekker van die activiteiten is, wanneer zij zullen plaatsvinden. Het actieplan ziet er in hoofdlijnen als volgt uit:

De werkgroep Energieopwekking heeft voornamelijk de volgende plannen:

- Vier windmolens in het gebied Spinder 2020
- Promotie van zonneboilers vanaf 2020
- Postcoderoos Paardenpension 2021
- Zonnepark langs A58 2023
- Windmolens nabij A58 2025
- Onderzoek naar de mogelijkheid van aardwarmtewinning nabij de Blaak vanaf 2021

De werkgroep Duurzaamheid heeft de volgende plannen:

- Aandacht besteden aan de eenvoudige besparingen, zoals balansventilatie, pompschakeling, kierafdichting, isolatie, thermostaten, temperatuurinstellingen en goed onderhoud.
- Stimulering van eigen energieopwekking

De werkgroep Energietransitie heeft de volgende plannen:

- Zorgen dat de gemeente Tilburg de toezegging studie te doen naar de inzet van “schoon gas” als vervanging van aardgas in de wijk, ook daadwerkelijk uitvoert.
- Bijdragen aan de uitvoering van een Nationale Visie en bijbehorend plan voor de energievoorziening.
- Monitoren van resultaten van de REKS
- Monitoren van de voortgang van de Leidraad.
- Vertegenwoordigen van gebouw- en woningeigenaren en bewoners van de Blaak.
- Communicatie met achterban o.a. door energiecafé's.